

[1179]

KLOPČIČ:

MATI

ENODEJANKA

BRUSTEIN:

KATJUŠA

DVODEJANKA

NUŠIČ:

GOSPA MINISTRICA

TRETJE DEJANJE

1. JULIJA 1947 OB 20. URI

*

PONOVITEV PROGRAMA Z MLADINSKE PROGE
ZA ZAKLJUČEK SEZONE 1946 - 1947

MATI

Spisal Mile Klopčič

Režija Fedor Gradišnik

Mati	Angela Sadarjeva
Minca, hči	Bogdana Vrečkova
Peter, sin	Branko Gombač
Andrej, partizan	Gustav Grobelnik
Marko, partizan	Jože Tomažič

★

KATJUŠA

Spisal Brustein

Režija Jože Tomažič

Katjuša	Vera Lipovškova
Lešek	Stefan Svegel
Stefek	Tone Zorko
Sonja	Dora Poljančeva
Griša	Branko Gombač
Šiškina	Marica Frecetova
Pavlovna	Angela Sadarjeva
Nalimov	Jože Čuk
Reporter	Jože Podergajs

★

GOSPA MINISTRICA

Spisal B. Nušič

Režija Jože Tomažič

Živka Popović	Helena Rajhova
Dara, hčerka	Marica Frecetova
Čeda, zet	Jože Tomažič
Raka, sin	Jože Zagoričnik
Anka, sobarica	Vera Lipovškova
Dr. Ninković	Jože Čuk
Rista Todorović	Avgust Sedej
Pera, pisar	Fedor Gradišnik
Sluga	Branko Gombač
Orožnik	Jože Podergajs
Kalenić	Stefan Svegel
Savka	Angela Sadarjeva
Ujec Vaso	Tone Zorko
Maturantka	Dora Poljančeva

Zaključek druge sezone ljudskega gledališča

S ponovitvijo programa, s katerim je igralski kolektiv Ljudskega gledališča v dneh 19. do 25. junija obiskal mlade graditelje železniške proge Samac-Sarajevo, zaključuje Ljudsko gledališče svojo drugo sezono po osvoboditvi.

Dočim je bilo delo Ljudskega gledališča v njegovi prvi sezoni ovirano zaradi pomanjkanja primernih gledaliških prostorov, je v svoji drugi sezoni po zaslugi naše ljudske oblasti, polne razumevanja in spoštovanja do požrtvovalnega in nesebičnega, kulturni vzgoji našega ljudstva namenjenega dela celjskih gledališčnikov, prišlo v posest gledaliških prostorov in odra v palači bivše Ljudske posojilnice. Ne samo, da je bil s tem podan osnovni pogoj rednega in uspešnega gledališkega dela, je tudi v samih igralcih zrastle ljubezen in predanost do gledališke umetnosti ter volja do gledališkega ustvarjanja sploh. To zadnje se očituje razen v navezanosti do lastne gledališke garderobe, ki je skoro vso sezono slednje popoldne in večer predstavljala zbirališče celjskih gledališčnikov, predvsem v tako bogatem repertoarju, s katerim se celjsko Ljudsko gledališče lahko mirno vzporedi z enim ali drugim poklicnim gledališčem in kar je bilo končno Ljudskemu gledališču tudi javno priznано v letošnjem maju na kongresu Ljudske prosvete Slovenije, kjer je bilo na festivalu slovenskih kulturno-prosvetnih aktivov predstavljeno kot najboljše amatersko gledališče v Sloveniji.

Za precejšnji del moralnega uspeha, ki ga celjski gledališki igralci beležimo ob sklepu drugega leta svojega dela, pa smo dolžni zahvalo tudi svojemu občinstvu, zakaj o našem občinstvu bi danes lahko prav tako veljale besede, ki so bile napisane o mariborskem občinstvu v enem letošnjih gledaliških listov našega centralnega gledališča, namreč: »Dejstvo je, da se danes ljudje nastavljajo za gledališče vstopnice, kakor so se le kedaj nastavljali za živila. Dejstvo je, da jih je zelo mnogo, ki se pritožujejo, da čestokrat niso dobili mesta.« V resnici je tudi celjsko gledališče krepko pritegnilo razen predmestja, tudi množice deželanov; kot tako je postalo močna vez bližnje in daljne kmečke in industrijske okolice z mestom, pravo žarišče slovenske besede tistih množic, ki so bile med okupacijo podvržene najbrutalnejši germanizaciji. Uspeh celjskega gledališča je torej tudi uspeh njegovih obiskovalcev, od katerih se sedaj ob sklepu letošnje gledališke sezone poslavlja z občutkom skupnega čustva, ki se kratko imenuje ljubezen in zvestoba do slovenske gledališke umetnosti.

V naslednjem naj spregovore še številke.

Celjsko Ljudsko gledališče je letos pod vodstvom režiserjev Mr. Fedorja Gradišnika in Jožeta Tomažiča naštudiralo in uprizorilo sledeča, po vrstnem redu uprizoritev našeta dela: Kreftove »Celjske grofe«, Goliove »Sneguljčico«, Jurčič-Govekarjevega »Desetega brata«, Bulgakovljeve »Novi dom«, Cankarjevo »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«, Nušičevo »Gospo ministrico«, Klopčičevo »Mati« in Brusteinovo »Katušo«, razen tega pa v spremenjeni zasedbi ponovilo Fodor-Albrehtovo »Maturu«. Navedena dela — 8 premier in 1 repriza — so v času od 23. oktobra 1946, ko je gledališče otvorilo sezono, pa do 1. julija 1947, ko jo zaključuje, torej v dobrih 8 mesecih doživela 75 uprizoritev ali povprečno mesečno 9 uprizoritev, kar da tedensko povprečno najmanj dve predstavi. Na domačem odru je bilo izvedenih 47 predstav, ostale pa na gostovanjih v Slovenskih Konjicah, v Žalcu, v Laškem, v Šoštanju, v Ljubljani, v Mariboru, v Sl. Bistrici, v Štorah, v St. Juriju ob Taboru, kjer je bilo izvedeno 20 predstav, a 8 predstav na mladinski progi.

Posamezna dela so bila uprizorjena:

Kreftovi »Celjski grofje« enaindvajsetkrat,
Golieva »Sneguljčica« desetkrat,
Fodorjeva »Matura« štirikrat,
Bulgakovljevi »Novi dom« desetkrat,
Jurčič-Govekarjev »Deseti brat« desetkrat,
Cankarjevo »Pohujšanje« štirikrat,
Nušičeva »Gospa ministrica« enajstkrat,
Klopčičeva »Mati« trikrat in
Brusteinova »Katjuša« dvakrat.

Ljudsko gledališče je v letošnji sezoni izdajalo tudi svoj gledališki bilten, vsega devet števil, ki so izhajajoč ob premierah prinašali komentarje posameznih gledaliških del ter seznanjali občinstvo z vestmi in zanimivostmi zadevajočimi naše gledališko življenje.

Kljub tolikšni zaposlenosti pa so igralci in režiserja še sodelovali domala na vseh akademijah in proslavah, a posamezni igralci so kot instruktorji podprli gledališko delo raznih sindikalnih ali mladinskih prosvetnih aktivov.

Kakor lansko leto je Ljudsko gledališče tudi letos izpolnjuje materialno dolžnost do ljudstva, iz čigar srede je izšlo in v čigar sredi je delovalo, izvedlo številne predstave v korist različnih socialnih akcij, med drugimi za albanske poplavlence, za RKS, za socialno skrbstvo MLO, za graditelje proge Šamac-Sarajevo ter v korist KPS kot pobornice in nositeljice našega naprednega gospodarsko-socialnega in kulturno-političnega življenja.

Z vsem svojim dosedanjim delom, še posebej z delom v letošnji sezoni, naše gledališče nedvomno ostaja živ izraz tvorne ljudske kulture in volje našega svobodoljubnega ljudstva, ki mora svoj boj za samostojnost dobojevati na gospodarskem in kulturnem polju. Znanilec in porok teh naših zmag, pa bo med drugim beseda, ki se bo tudi v bodoče glasila s celjskega odra.

G. Grobelnik

Jubilej dela v celjskem gledališču

Na reprizi Cankarjevega »Pohujšanja v dolini šentflorjanski« dne 2. maja t. l. smo proslavili 40 letnico gledališkega delovanja našega režiserja in igralca magistra Fedorja Gradišnika.

»Štirideset let! Zdi se mi kot da je bilo včeraj — pa je tega že štirideset let!... Nič za to — glavno je, da imamo v srcu še pogum in mladostno voljo do dela, jasen pogled na sedanost in bodočnost ter sončne spomine na mlada leta, ki nam niso minila v brezplodnosti...« V teh besedah, ki jih je jubilar zapisal spominjajoč se 40 letnice krstne predstave Cankarjevega »Pohujšanja«, leži vsa karakteristika Fedorja Gradišnika, našega zaslužnega gledališkega delavca: Pogum in mladostna volja do prosvetnega, posebej do gledališkega dela, jasen pogled na sedanost, bodočnost ter poštena ugotovitev, da tudi vsa pretekla leta niso minila v brezplodnosti.

Ako bi prebrali celjske gledališke lepake zadnjih štirideset let, z izjemo zadnjih vojnih let, ki jih je moral kot večina zavednih Slovencev prestopiti v izgnanstvu, bi našli lepo število imen, ki so se pojavila, takoj nato pa izginila v pozabo, le redko pa imena onih, ki so se ponavljala iz sezone v sezono. Med te redke poklicane in izvoljene spada naš Gradišnik.

Po poklicu je sicer lekarnar, toda torišče njegovega duhovnega, pa tudi večina stvarnega življenja je teater in to naš teater. Povdarjamo na šteater, zakaj vodnik slovenske dramske umetnosti Ivan Cankar, je vodnik tudi Gradišnikovemu delu in tedaj ni naključje, da je za svojo 40letnico segel po »Pohujšanju«, da bi se namreč s prešerno mislilo on

in z njim mi ozrl v tiste dni, ki se nikoli več ne povrnejo in da bi v mislih še enkrat premeril on in mi z njim pot, ki jo imamo za seboj.

O pomenu in vrednosti njegovega gledališkega dela je prepričevalneje spregovorila kritika, videč v njem nositelja celjske gledališke tradicije in neumornega vodjo celjskega gledališkega življenja, ugotavljajoč istočasno, da je dober repertoar, ki ga ima celjsko gledališče po osvoboditvi v glavnem Gradišnikova zasluga. Pomen in vrednost Gradišnikovega dela v celjskem gledališču so nadalje visoko ocenili vsi, ki so se njegovega praznika dela spomnili, to so sindikata prosvetnih delavcev in naših centralnih gledališč ter drugih kulturno-prosvetnih forumov, pa do najvidnejših posameznikov iz našega kulturnega in političnega življenja; cenili in cenijo ga končno tudi njegovi celjski gledališki tovariši, ki se ga nenehno oklepajo kot svojega prvega vodjo in mentorja na deskah, ki pomenijo svet.

Magister Gradišnik pa ni nepozaben le kot gledališki delavec, nepozaben nam je tudi kot človek — z vsakim prijazen in prijeten, a na sploh odločen in neukrotljiv. In še nekaj — slovenska knjiga! Na stotine je knjig, ki jih je že našlo prostora v njegovih omarah. Tako se zbira z razvojem njegove tvornosti tudi duhovni zaklad na njegovih policah.

Gradišnikovega jubileja ne beležimo kot kronisti, o njem bo moral pisati zgodovinar celjskega gledališča, beležimo ga kot njegovi tovariši in častilci v želji, da bi nam bilo uslišano, gledati ga še veliko, veliko let mladostnega in idealnega, z vso njegovo široko dušo in z vsakim utripom njegovega dobrega srca predanega slovenski gledališki umetnosti...

Stefan Trobiš

NAŠE LJUDSKO GLEDALIŠČE

na progi Šamac-Sarajevo

Celjsko Ljudsko gledališče je v letošnji sezoni razvilo še večjo delavnost kot v prvem letu po osvoboditvi. Če pomislimo, da je to gledališče amatersko, da nima plačanih režiserjev in igralcev in da je v tej sezoni dalo že 73 predstav, je to jasen dokaz, da je skušalo na kulturno umetniškem področju obnove in graditve naše domovine nuditi čimveč delovnemu ljudstvu našega mesta, hkrati pa je dostojno zastopalo Celje v odrski umetnosti v Ljubljani in drugih krajih Slovenije, zlasti v delavskih središčih.

Ta delavnost in požrtvovalnost igralcev pa je našla svoje najlepše polje dela na mladinski progi Šamac-Sarajevo, kamor je bilo naše gledališče na svojo željo in sporazumno s komitetom za kulturo in umetnost pri zvezni vladi, ter našim ministrstvom za prosveto razporejeno v času od 20. do 30. junija. Gostovalo je pri slovenskih brigadah na I. in XI. sekcije, to je na sektorju od Šamca do Koprivne, ki je oddaljena 55 km od Šamca.

Že ob prihodu v Šamac, kjer smo prvič stopili v stik z graditelji mladinske proge, nas je mladina navdušila s svojo organizacijo. Poslala nam je takoj avtobus s šoferjem in vodičem, ki nas je odpeljal v Koprivno. Že na tej poti nas je zajelo veselo razpoloženje in presenetilo izvršeno delo na progi, kajti vzdolž vse te poti so nasipi že skoraj gotovi, polagajo že pragove in pritrjujejo tračnice.

V Koprivni taborijo in delajo mariborska, prekmurska in šabaška brigada. Tu smo prvič bliže spoznali delo in življenje naše mladine na progi. Pesem in radost pri delu naših fantov in deklet nas je takoj osvojila in vsi smo se jim povsem predali. Odšli smo z njimi na delo, da bi s svojimi naporji še bolj spoznali njihovo veliko voljo in požrtvovalnost za uresničenje naše prve petletke; z njimi smo ze združili v igri in neli z njimi smo delili ležišča v lenih, svetlih in snažnih barakah.

Naše predstave so bile nekaj posebnega, kakor je naši mladini svojstvena radost in požrtvovalnost pri delu. Oder je bil kaj preprost in zastrt le z odejami, brez zavese. Tudi rekvizitov ni bilo dovolj. Toda izvajanje zaradi tega ni trpelo, kar je potrdila mladina s svojim odobravanjem.

Prva predstava je bila »Novi dom«, ki jo je spremljala življenjska scenerija, ki jo je vredno omeniti. Predstavo je ves čas motilo ropotanje tovornih avtomobilov in buldožerjev, ki nenehno opravljajo svoje delo, skozi okno scene pa si videl Bosanca, ki je prav skozi »garderobo« hitel s polno živinsko vprego za delom, kakor da ni nič posebnega, čeprav so on in živina začudeno gledali neobičajne obraze naših igralcev in zvezanega petelina na tleh, ki se je kotalil v strahu pred smrtno nevarnostjo. Kljub vsemu je predstava tekla dalje kot v našem gledališču. Zvečer tega dne je bila »Gospa ministrica«, ki je prav tako navdušila našo mladino. Značilno za neutrudljivost naše mladine je še to, da je po tej predstavi mladina ob tabornem ognju še pela, deklamirala in plesala kolo.

Iz Koprivne smo se vračali skozi Modrič v Tišino pri Bosanskem Šamcu, kjer taborita ptujška in bjelovarska brigada. Ptujčani so bili izredno veseli našega prihoda, kar so dokazali s svojo veliko pozornostjo, posebno pa še s pripravami za čim lepši uspeh predstav. Oder so uredili prav tako na prostem kot v Koprivni in z enakimi sredstvi, toda tako lepo, da je že to dalo veliko vzpodbudo našim igralcem, posebno zadovoljna pa sta bila oba režiserja tov. Gradišnik Fedor in Tomažič Jože. Ko pa se je bližal večer, čas napovedane predstave »Novi dom«, so se zlivale pred oder čete pionirjev z zastavami, članice AFŽ v lepih narodnih nošah, tamburaši in bližnje brigade, kar nas je prijetno presenetilo. Vse to zbiranje pa je neprenehoma spremljalo petje, godba in kolo, ki je v nas zapustilo veličastne vtise in globoko prepričanje, da je vse ljudstvo z našo mladino, da je Bosna srečna in vesela novega duha Titove mladine. Naslednji dopoldan je bila predstava »Gospa ministrica«, pri kateri so igralci in mladina kljub dežju vztrajali do konca. Slovo od Ptujčanov je bilo polno zahvale drug drugemu.

Iz Tišine smo odšli v Kruševico pri Slavnskem Šamcu, kjer je razmeščenih sedem brigad okrog velikega telovadnega prostora, med njimi primorska, ljubljanska in trboveljska. Poslednji dve sta za svoje velike uspehe postali že dvakrat udarni. Tekmovanje mladine, ki je svojstveno za vse brigade, je prav tu prišlo do take stopnje, da se sučejo razgovori brigadirjev le okrog uspehov, prekoračenju norm itd. Prav tu je še posebno vidna višina organizacije dela, saj vse delo teče brez hrupa in natančno po sporedu. Vstajanje, telovadba, pozdrav zastavi s petjem naše himne, dnevno povelje, delo, počitek, študijska predavanja in igre ter zopet večerni pozdrav zastavi, se preliva v taki skladnosti, da mora vsakogar navdušiti. Tu smo priredili tri predstave: »Novi dom«, »Gospo ministrico« ter »Katjušo« in Klopčičevo »Mati«. Tudi tu so prihajale brigade s petjem in vzklikanjem k predstavam in tudi tu se je pridruživlo okoliško prebivalstvo, tudi tu je bilo veliko navdušenje naše mladine. Tukaj je doživela »Katjuša« svojo krstno predstavo, »Mati« pa je skoraj slednjemu brigadirju priklicala solze v oči.

Celjsko gledališče je bilo prvo, ki je priredilo na progi gledališke predstave, ki niso bile samo izseki. Zato so naše predstave dale povsem nekaj novega brigadirjem in ljudstvu iz okolice, ki se je naših predstav udeležilo. Zato je bilo treba podati pred predstavo kratko vsebino iger, včasih kar v obeh jezikih. Hvaležnost naše mladine je bila prav zato našemu gledališču še prav posebna. Še bolj pa so bili veseli teh gostovanj člani našega gledališča sami, da so lahko razvedrili in duhovno obogatili našo mladino, ki ima toliko ustvarjalnosti, ki je ni mogoče doumeti, če je ne vidiš sam in nisi v njeni sredini. Ta veliki delovni polet mladine pri uresničenju naše prve petletke je tudi našemu ljudskemu gledališču dal novih pobud pri graditvi nove kulturne in srečne domovine.

Osnutek

našega repertoarja za sezono 1947-1948

Pri sestavi repertoarja je vodstvo gledališča tudi to pot vodila misel, da mora gledališče gojiti predvsem slovenska dela, kajti »pri vseh narodih je zrastle izvirna gledališka umetnost iz domače dramatike« (Matej Bor-Pavšič). To bodo: Cankar »Za narodov blagor«, Levstik-Jurčič »Tugomer«, Kreft »Kreature«, Žižek »Miklova Zala«, Leskovec »Dva bregova«, Drev »Talci«, Milčinskega »Cigani« ter v lastni priredbi »Mlinarjev Janez«, a za mladino Milčinskega »Mogočni prstan«. Za slovenskimi deli bomo segali po ostali jugoslovanski dramatiki: Ogrizović »Hasanagica«, Vojnović »Ekvinokcij« in Nušić »Doktor« ter po rusko-sovjetski: Skvarkin »Izpit za življenje«, Gorki »Na dnu« in Ostrovski »Brez dote«. Zanimarili pa ne bomo tudi klasike, iz katere smo izbrali Shakespearjevega »Othela« in Molièrovega »Tartuffe«.

Prepričani smo, da je naše gledališče seglo po delih, ki bodo v našem občinstvu zanimanje za slovensko gledališko umetnost še povečala. Z navedenimi deli bomo skušali prikazati kar je v umetnosti najbolj sveže in najbolj zanimivo, prikazali pa bomo tudi na preteklost, ker bomo samo tako dobili pravičen pogled na bodočnost.

*

»Postavljeni smo v ta svet, da živimo drug ob drugem, da si delimo veselje in žalost in da gremo vsi skupaj postavljat jezove, če vdere poodenjen na naša polja, in da je treba pri tem tvegati tudi najhujše žrtve.«

(Klopčič, »Mati«)

TISKARNA DRUŽBE SV. MOHORJA

TISKOVNA IN PRODUKTIVNA ZADRUGA Z O. J.

V C E L J U

je izdala naslednje knjige:

	vezana	broširana
1. V. Möderndorfer »Koroške narodne pripovedke«	100 din	— din
2. V. Möderndorfer »Koroške uganke in popevke«	38 din	23 din
3. Dr. Stanko Cajnkár »Za svobodo«	— din	60 din
4. V. Korolenko »Slepi muzikant«	47 din	28 din
5. Fr. Meško »Novele«	60 din	42 din
6. Manica Komanova »Rab«	38 din	23 din
7. V. Winkler »Trgovina sredi sveta«	57 din	37 din
8. Dr. Fr. Koblar »Stritarjevi pripovedni spisi«	89 din	69 din
9. Fr. Roš »Mokrodolci«	78 din	60 din
10. Zoran Hudales »Zelena vrstica«	70 din	50 din
11. Oskar Hudales »Med vulkani in atoli«	54 din	38 din
12. France Bevk »Železna kača«	100 din	80 din
13. Ivan Kocmur »Primorski borci za svobodo«	26 din	15 din
14. Ivan Vouk »Dachau«	64 din	46 din
15. Oskar Hudales »Ubežnik«	42 din	32 din
16. Zoran Hudales: »Politika«, »Sestanek« in »Vrnitev«, tri enodejanke	42 din	30 din
17. Janko Glazer »Ob jesenskem ekvinokciju«, pesmi	25 din	13 din
18. Prežihov Voranc »Naši mejniki«	48 din	30 din
19. V. Möderndorfer »Uvere in verovanja Slovencev«, V. knjiga (Boj za vsakdanji kruh)	70 din	50 din
20. Dr. J. Korošec: »Staroslovenska grobišča v Severni Sloveniji«	108 din	90 din
21. Fran Roš: »Pesmi iz ječe in pregnanstva«	44 din	— din

Naročnik, ki vplača za naročene knjige vnaprej najmanj 100 dinarjev, ima 10% popusta (tò je 10 din), naročnik, ki pa naroči knjig v vrednosti 500 din in več, uživa tudi ta popust, vrh tega pa more plačevati račun tudi po obrokih 100 din mesečno. Ker gotovo niste imeli naše poštne položnice, velja 10% popust tudi za primer, da plačate prejete knjige takoj ob prejemu. V tem primeru bomo Vaš račun za 10% znižali pri prihodnji nabavi knjig.

Vljudno prosimo, pokažite knjige sosedom in znancom in jih pridobite k naročbi.

